

הַשְּׁלַחַן הַעֲרוֹךְ שֶׁל הָרַב חַיִּים דּוֹד הַלּוֹי

אייר: אבי כץ

כתבה: רחל סלייטר

כתיבה ועריכה: רחל סלייטר
ליווי וייעוץ פדגוגי: אסתר חטב, מפקחת ארצית קדם-יסודי, חמ"ד
ייעוץ: מלכה כהן
עריכה לשונית: נעמה ביטון
איורים: אבי כץ
קראו והעירו: בני משפחתו של הרב חיים דוד הלוי, הרב מרדכי גרינבלט, הרב דוד עצמון,
 גילה מויאל - מפקחת גנ"י דרום, יפה טויער - מפקחת גנ"י מרכז, תמר זקס, איילה חמילבסקי,
 גילה שטאל, אשרית דן
עיצוב גרפי: סטודיו GOLANDESIGN | 054-8445352
הפקה: המינהל לחינוך דתי
עזרו בהפקה: אתי אורלב, סגנית מנהל החמ"ד, בת שבע שיאני, מרכזת הפרסומים בחמ"ד
הוצאה לאור: המכללה האקדמית "חמדת הדרום"

"לשמש שם אוהל בהם"

(תהילים יט)

השמש מאירה לכולם ללא הבחנה,
והשמש הזו גם כן האירה בכל מקום, בכל בית, בארץ ובעולם.
רבבות אלפי ישראל אומרים "כי עמך מקור חיים, באורך נראה אור".
בכל מקום הרב לימד תורה, לכולם וללא הבחנה.
לא היה לגביו שום הבדל בין חלק אחד של עם ישראל לחלק אחר.
במקומות שרבנים לא יכולים להיכנס, הוא הגיע ולימד, ודבריו היו נשמעים.
שמש מאירה ונעימה.
וְרָאוּ שֶׁהַתּוֹרָה רְלוּוֹנִטִית וְנוֹגַעַת לַחַיִּים.
תורה מאירה, ללא יפיופים, ללא עטיפות.
עם המעיל השחור, עם הזקן, ללא תארים אקדמיים,
ודבריו נשמעו, התורה האירה.

(מתוך דברי ההספד של הרב אמיתי, חתנו של הרב הלוי)

יום שבת, יום השביעי - מה בכנפיו יביא?

קולות הפייט בביתו של הרב חיים דוד הלוי...

תפלת שחרית של שבת הסתיימה. אילת בת החמש אחזה בכף ידו של אבא ושניהם הלכו בנחת הביתה. אילת הסתכלה על האנשים הפוסעים ברחוב. היא הריחה את ריחות מטעמי השבת והקשיבה לקולות שנשמעו מבעד לחלונות הפתוחים.

ליד אחד הבתים האטה אילת את צעדיה.

"אבא", היא קראה בהתפעלות, "תשמע איד שרים יפה בבית הזה".

היא הצביעה על בית קטן שסביבו היתה גנה. בגנה צמחו הדסים, נרקיסים וורדים, שהפיצו ריח בשום.

אבא נעצר ליד אילת והקשיב אף הוא. מתוך הבית נשמע קול שירה של בני המשפחה:

ואודך ברב פחד ואימה

לה אברע ואכף ראש וקומה

אגדלה אלהי כל נשמה

בעמדי תוך קהלה צור לרומם

"מי גר כאן?" שאלה אילת בסקרנות.
 "הרב הלוי גר כאן", ענה אבא. "הרב חיים דוד הלוי הוא הרב של העיר.
 בכל שבת שומעים את הרב שר פיוטים".
 "הלוי? בגן החדש שלי יש ילדה שקוראים לה גילה הלוי", אמרה אילת.
 "אולי היא הבת שלו", הציע אבא.
 "אני הולכת לראות אם זה הבית שלה", הכריזה אילת ומיד החלה לקפץ
 על השביל המוליך אל הבית.
 "אילת, אנו הולכים הביתה לאכול את סעודת השבת", הזכיר לה אבא,
 "את יכולה לבקר את גילה ביום אחר".
 אילת הסתכלה על הגנה והמשיכה ללכת עם אבא. קול שירת הפיוט
 ליה אותם בדרךם והנעים להם את ההליכה.

יום הראשון בשבוע - מיה בכנפיו יביא?
הזמנה לבקור בביתו של הרב חיים דוד הלוי...

למחרת בבקר, ביום ראשון, פגשה אילת את גילה ליד שער הגן.
"גילה, אבא שלך הוא הרב של העיר?" היא שאלה אותה בהתרגשות.
"כן", ענתה גילה בביטחון.
"ביום שבת עברתי ליד הבית שלכם ושמעתי אתכם שרים.
במשך כל הארוחה אתם שרים?" היא שאלה אותה.
"אנחנו שרים הרבה זמן ואחר כך לומדים הלכה מתוך ספר שאבא שלי
כתב", ענתה לה גילה.
"מה זה הלכה?" שאלה אילת.
"הלכה זה... משהו... אני לא יודעת איך מסבירים. תבואי אלי הביתה
ואני אבקש מאבא שלי שיסביר לך", ענתה לה גילה.

יום השני בשבוע - מה בכנסיו יביא?

טעם מתוק וקול עדין בביתו של הרב חיים דוד הלוי...

ביום שני אחר מנוחת הצהרים הלכה אילת לבית של גילה. היא פסעה בשביל ההדסים הבשום אל הבית.

"תוק, תוק, תוק" היא דפקה בדלת ונסתה לדמין איך נראה ביתו של רב העיר.

"האם יהיה בו ארון קדש עם ספרי תורה והרבה כפות וטליתות ? או אולי תמונות גדולות של רבנים ?"

בדיוק אז נפתחה הדלת.

"בואי, הכנסי", חיכה אליה אמא של גילה חיוך רחב.

"גילה, החברה שלך הגיעה", היא קראה בקול.

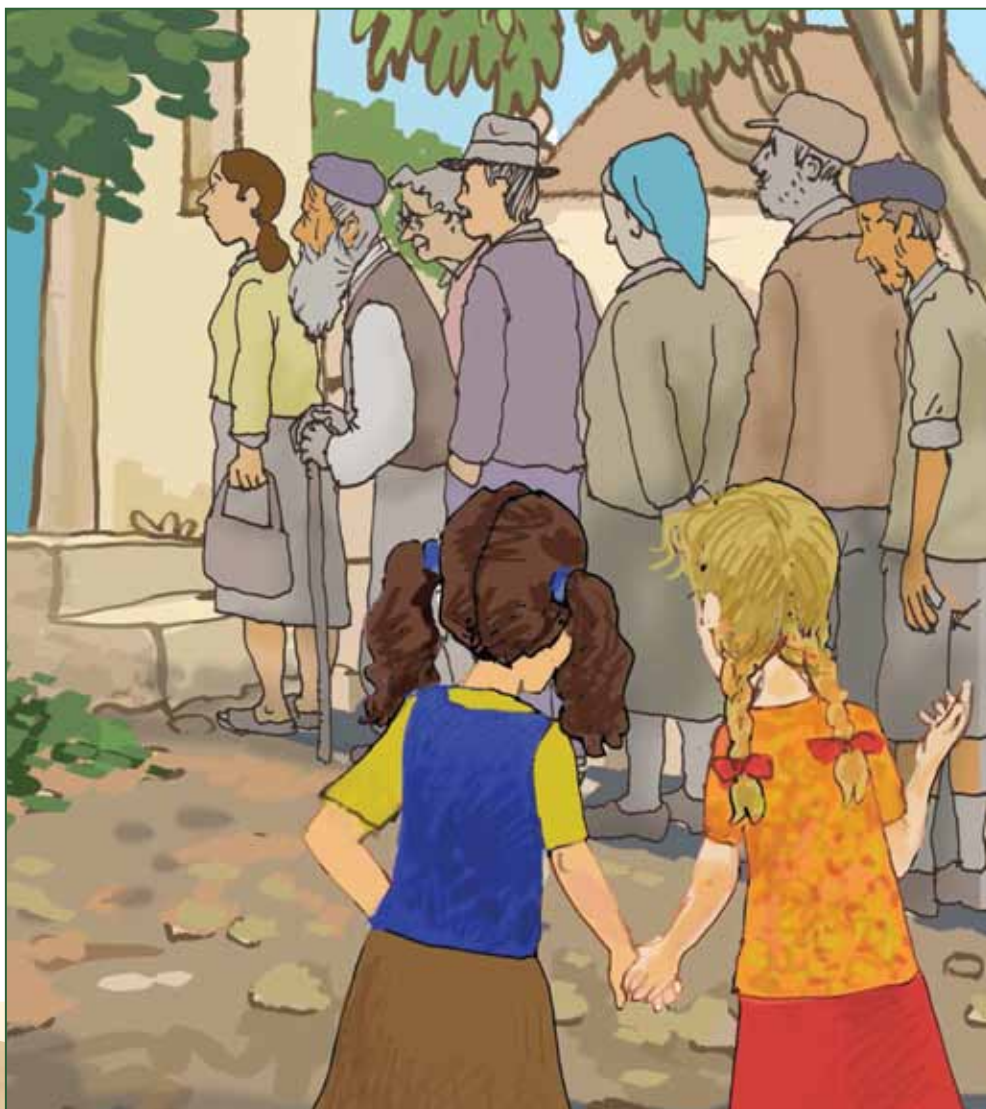
אילת נכנסה לבית והתבוננה סביב. מדפי עץ מלאו את הבית הקטן מן הרצפה עד התקרה ועליהם ספרי קדש רבים. על הקיר הייתה תלויה תמונה של הרב עוזיאל.

ריח ערב של עוגיות לטף את אפה.
 "כבדי את האורחת בעוגיות התמרים שאפיתי", פנתה אמא אל גילה,
 "ולא לשכח לברך בורא מיני מזונות". את זוכרת שאבא תמיד אומר
 שטוב לזכות את הבית בברכה.
 "איזו עוגיה מתוקה!" אמרה אילת ולקחה עוד עוגיה מהצלחת. בעוד
 היא מתענגת על העוגיה, הגיע אל אַזְנִיהָ צליל עדין:

טיק, טיק, טיק
 טיק, טיק, גלינג
 טיק, טיק, טיק
 טיק, טיק, גלינג

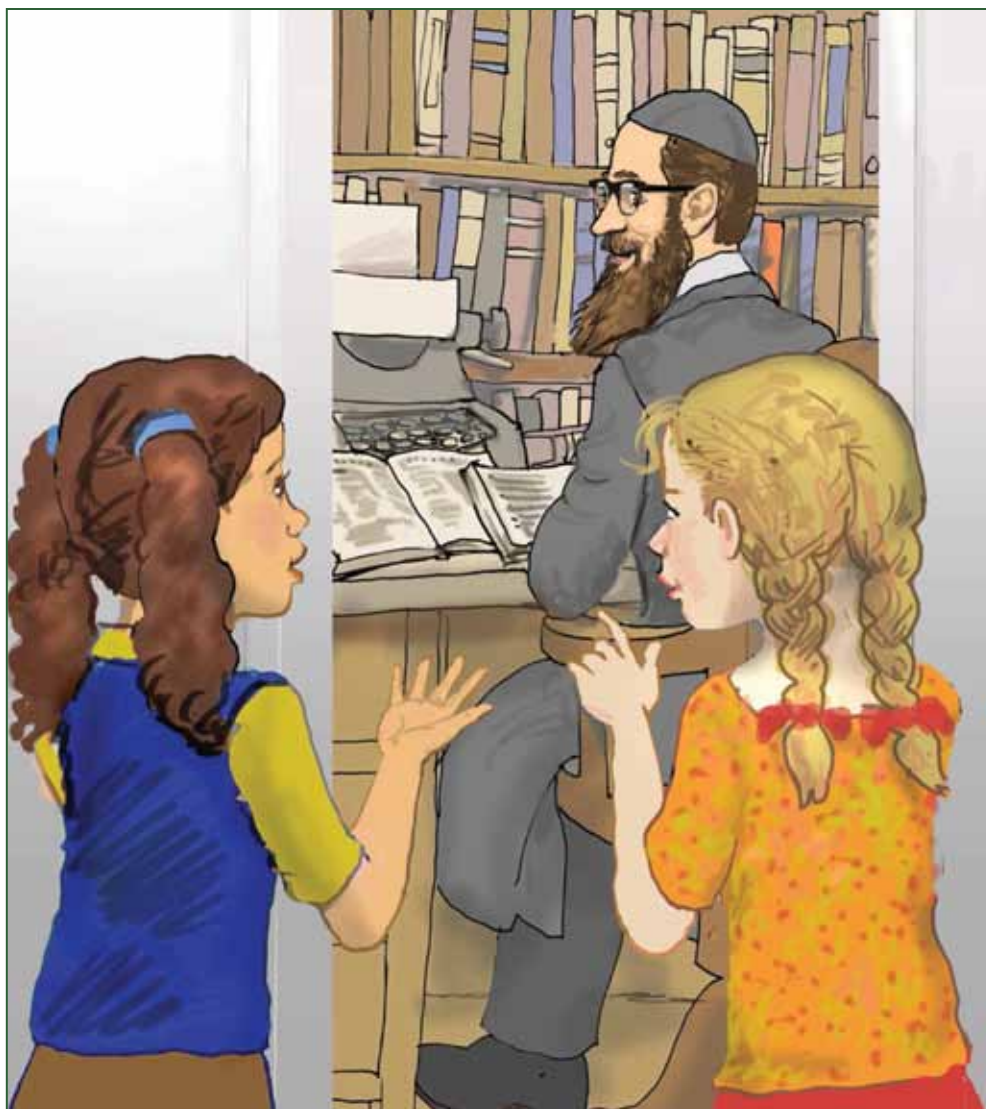
אילת הייתה סקרנית מאוד והציצה לצדדים.
 "מאין בא הצליל?" היא תהתה.
 "אילת, בואי לחדר שלי לשחק בבבות", קראה אליה גילה. אילת הלכה
 בעקבות גילה לחדר, כשהצליל העדין מלווה אותן כל זמן המשחק.

יום השלישי בשבוע - מה בכנפיו יביא?

מסעדה בביתו של הרב חיים דוד הלוי...?

ביום שלישי בבקר נפגשו גילה ואילת בגן.
 "אמא שלי מזמינה אותך לאכל ארוחת צהרים אצלנו היום", אמרה גילה.
 "איזה כיף!" שמחה אילת וחבקה את גילה.
 בצהרים הלכו הילדות לביתה של גילה. כל הדרך הן קפצו ושרו. כאשר הגיעו לשביל ההדסים הבשום, ראתה אילת אנשים נכנסים אל הבית.
 "זאת המשפחה שלך?" שאלה את גילה בסקרנות.
 "לא", אמרה גילה ופתחה את הדלת. ריח טוב של מרק קדם אותן.
 במטבח ראתה אילת אנשים יושבים ואוכלים.
 "יש לכם מסעדה בבית?" שאלה אילת.
 "לא", ענתה לה גילה.
 "אז מי כל האנשים האלה?" שאלה אילת את גילה.
 "לאנשים האלה אין מה לאכל, אז הם באים לאכל את מה שאמא שלי מבשלת", לחשה גילה.
 אילת הסתכלה על אמא של גילה. היא הגישה את הארוחה במאור פנים.
 האנשים אכלו בהנאה רבה.
 "הצטרפנה לארוחה", הציעה אמא של גילה, והן הזדרזו לטל ידים. האכל היה חם וטעים.

"אבא שלך לא אוכל אתכם ארוחת צהריים?" שאלה אילת.
 "לא. אבא שלי נוסע לכל מיני מקומות בארץ ומלמד אנשים תורה",
 ענתה גילה.

אחר ברכת המזון הלכו הבנות לשחק בחצר. תוך כדי המשחק הן שמעו
 קולות שיחה מן הרחוב.

"אבא שלי הגיע", שמחה גילה. "שמעתי אותו אומר שלום לדוד. הוא
 תמיד אומר שלום לכל אחד", אמרה גילה. "בואי, נכנס. אני רוצה להגיד
 לו שלום".

בתוך הבית שמעה אילת שוב את הצליל העדין:

טיק, טיק, טיק
 טיק, טיק, גלינג
 טיק, טיק, טיק
 טיק, טיק, גלינג

היא הציצה לחדר שממנו נשמע הצליל. איש גבוה יושב ליד שלחן ולפניו
 היו ספרי קדש פתוחים.

"מי יושב שם?" שאלה אילת.

"זה אבא שלי. הוא לומד תורה", ענתה לה גילה.

"אבא!" היא קראה.

הרב הסתובב אל גילה וחייה. הילדות חזכו וחזרו למשחקן.

יום הרביעי בשבוע - מה בכנפיו יביא?
 תורה מתוקה בביתו של הרב חיים דוד הלוי...

ביום רביעי שחקו הילדות במגרש המשחקים כל שעות אחר הצהריים
 ורק לעת ערב הן נכנסו לבית של גילה. אמא של גילה כבדה אותן
 בעוגיות התמרים המתוקות, ושוב שמעה אילת את הצליל העדין:

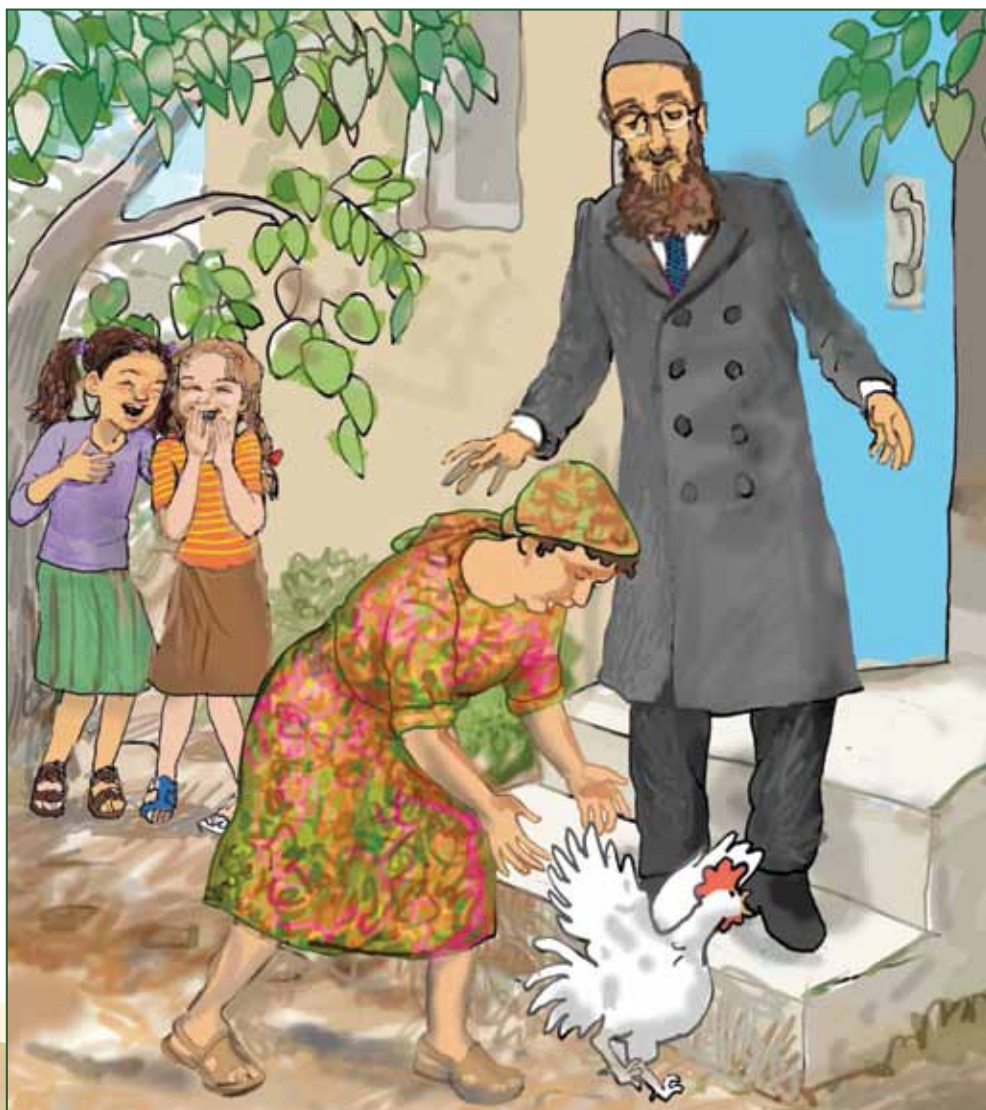
טיק, טיק, טיק
 טיק, טיק, גלינג
 טיק, טיק, טיק
 טיק, טיק, גלינג

אילת רצתה לשאל את גילה מהו הצליל הזה, אך לפתע פסק הצליל ומן
 החדר יצא אבא של גילה, הרב חיים דוד הלוי.
 "שלום, מה שלומכן?" הוא חייך אליהן.
 "אבא, אתה רוצה עוגיה שאמא אפתה?" שאלה גילה. "העוגיה כל-כך
 מתוקה".
 "עכשו למדתי תורה מתוקה כל כך", אמר הרב. "אני מאחל לכן שטעם
 התורה תמיד יהיה מתוק בפיו, כמו טעם העוגיות!" הוא ברח אותן.

אֵילַת הַתְּרַגְּשָׁה כָּל כּוֹךְ שֶׁהָרַב שֶׁל הָעִיר מְדַבֵּר אֵלֶיהָ. הִיא הַפְּסִיקָה לֵאכֹל
אֶת הָעוּגִיָּה וְהִסְתַּכְּלָה עָלָיו בִּירְאָת כְּבוֹד, לִרְאוֹת מַה הוּא עוֹשֶׂה. הָרַב
הוֹרִיד אֶת הַכֶּפֶה שֶׁהִיָּתָה עַל רֹאשׁוֹ וְחָבֵשׂ כֶּפֶה אַחֲרָת. זֶה הִיָּתָה כֶּפֶה
מְרַבֶּעֶת, מְגִבֶּהֶת וּבּוֹלֶטֶת.

”אֲנִי הוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל”, אָמַר הָרַב, בִּרְךְ אֶת כָּלֶם בְּשָׁלוֹם וִיֵּצֵא מִהֵבִית.
”לָמָּה אָבָא שָׁלָךְ, הָרַב, הַחֲלִיף כֶּפֶה?” שָׁאַלָה אֵילַת אֶת גִּילָה.
”אָבָא שְׁלִי אוֹהֵב מְאֹד אֶת הַתְּפִלָּה. בְּכָל פֶּעַם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל, הוּא
חוֹבֵשׁ אֶת הַכֶּפֶה הַמִּיָּחֶדֶת הַזֹּאת לְכָבוֹד הַתְּפִלָּה.”
אֵילַת נִפְרָדָה מִגִּילָה וְהִלְכָה הֵבִיתָה. כָּל הַדֶּרֶךְ הִיא שָׂרָה שִׁיר שֶׁהִיא
הַמְצִיאָה: ”הַתּוֹרָה הִיא מְתוֹקָה! הַתּוֹרָה הִיא מְתוֹקָה!”

יום החמישי בשבוע - מה בכנפיו יביא?
תרנגלת עם פרבולת בביתו של הרב חיים דוד הלוי...

ביום חמישי שוב עברה אילת ליד ביתה של גילה. בשביל ההדסים
הריחני פסעה אשה ובידה תרנגלת.
"אתמול היתה להם מסעדה בבית. מענין מה יהיה שם היום?" חשבה
אילת והלכה בעקבות האשה אל בית הרב.
"שלום", קראה האשה. "אפשר לשאל את הרב שאלה?"
הרב יצא מחדרו.
"איזו שאלה את רוצה לשאל?" פנה אליה הרב בפנים מאירות.
"כנף אחת של התרנגלת נראית משנה. האם התרנגלת כשרה?" שאלה
האשה בדאגה.
הרב אחז בתרנגלת כדי לבדק אותה. התרנגלת קפצה מתוך ידיו והתחילה
להתרועע. היא קרקרה בקול ונוצותיה התעופפו לכל עבר.
האשה מהרה לתפס את התרנגלת.
"סליחה, סליחה!" היא אמרה לרב.
"זה בסדר" אמר הרב בנחת. "אסתכל בספר כדי לדעת את התשובה"
"בספר תורה כתוב אם התרנגלת שלי כשרה?" שאלה האשה.

"חכמים למדו אותנו הרבה הלכות נוספות שלא כתובות בתורה. אני מעין בספר שנקרא 'שלחן ערוך'. פתח הרב את הספר ועין בו. התרנגלת כשרה", הוא הרגיע את האשה. "תודה על התשובה", אמרה האשה בשמחה ופנתה ללכת. אילת יצאה בעקבותיה. הרב נכנס לחדרו ומיד נשמע הצליל העדין:

טיק, טיק, טיק
טיק, טיק, גלינג
טיק, טיק, טיק
טיק, טיק, גלינג

אילת חזרה אל ביתה. בבית ישב אבא שלה והאזין לשיחה ששדרה ברדיו.

"של מי הקול הזה?" שאלה אילת את עצמה. "הוא נשמע לי מכר" "זה... אבא של גילה!"

"אבא, מה עושה הרב הלוי בתוך הרדיו?" שאלה אילת. "הרב יושב באלפון הרדיו ואנשים מתקשרים אליו כדי לשאל אותו שאלה. הרב מסביר להם מה כתוב בתורה ואומר להם איך לנהוג." "אני כבר יודעת את התשובה", צחקה אילת. "היום שמעתי שהרב אמר שהתרנגלת כשרה", צחקה אילת.

יום השישי בשבוע - מה בכנפיו יביא?

הכנות לשבת בביתו של הרב חיים דוד הלוי...

ביום ששי, אחרי קבלת שבת בגן, הלכו הילדות הביתה.

"היום לא נוכל לשחק הרבה זמן, כי אני צריכה לעזור לאמא לכבוד שבת", אמרה גילה.

במטבח ראו הילדות את אמא של גילה טורחת ומבשלת מטעמים לכבוד שבת.

מחדרו של הרב נשמע שוב הצליל העדין:

טיק, טיק, טיק

טיק, טיק, גלינג

טיק, טיק, טיק

טיק, טיק, גלינג

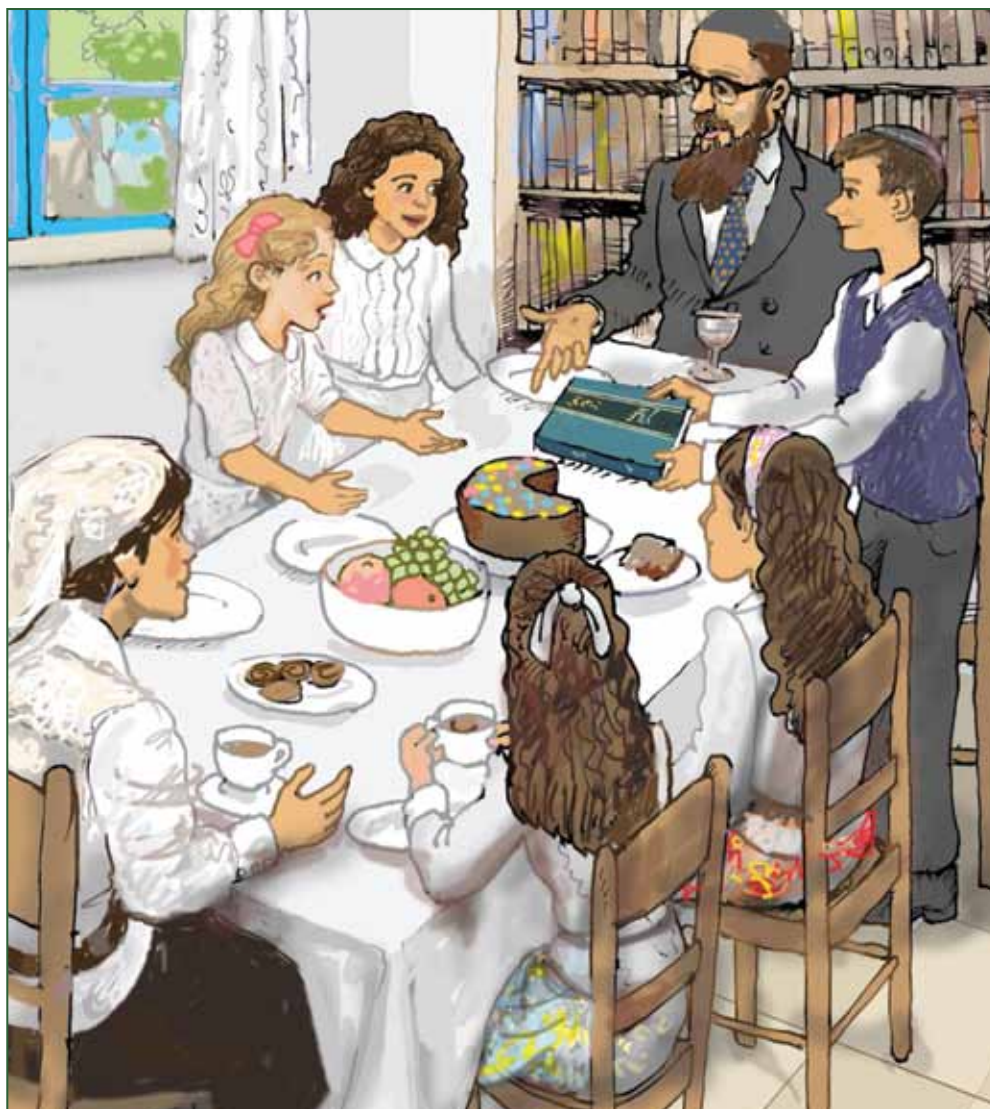
"איילת", אמרה אמא של גילה, "הכנתי למשפחה שלך עוגיות תמרים לכבוד שבת".

היא הושיטה לאילת את צלחת העוגיות מכסה במפית.

"מחר אחרי סעודת השבת תבואי אלינו ותלמדי אתנו מ'קצור שלחן ערוך'", היא אמרה.

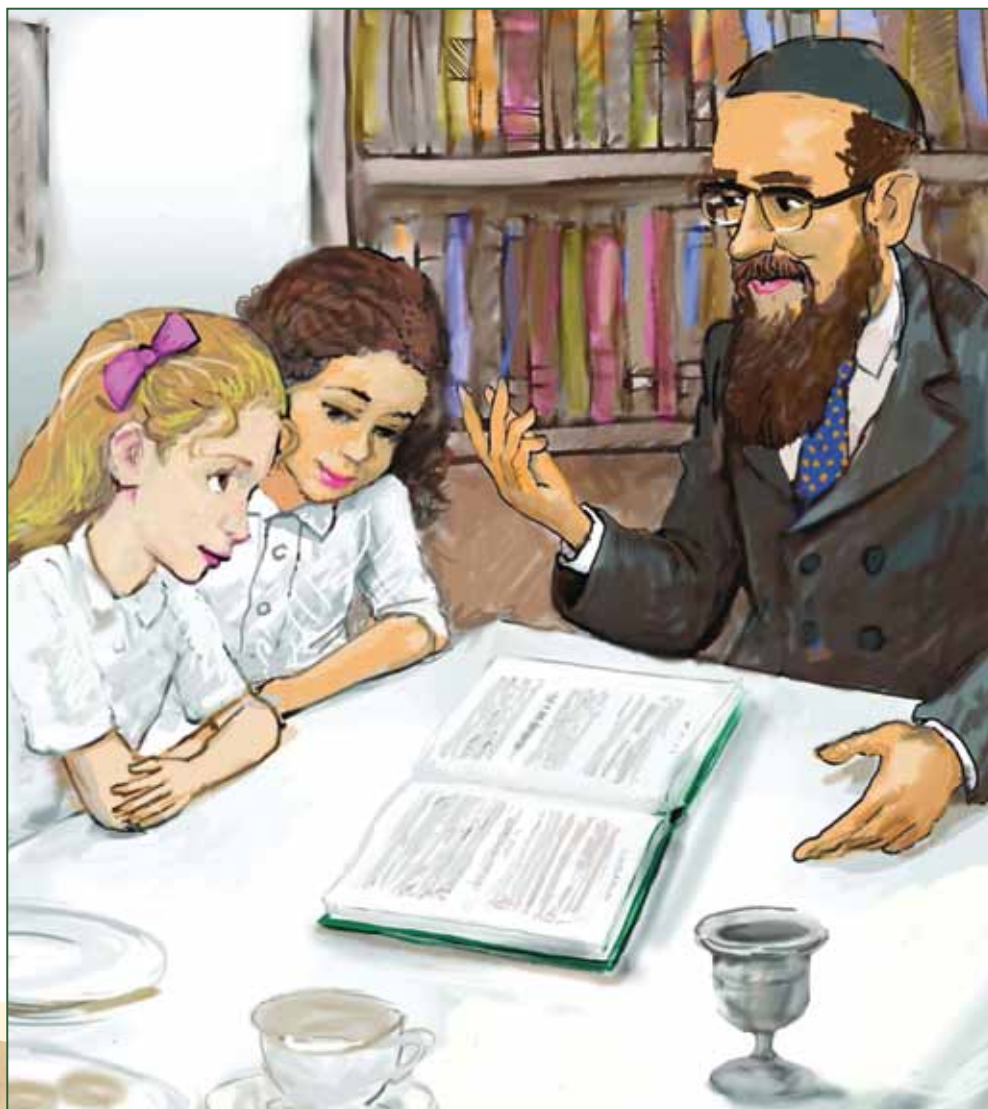
בדרך הביתה חשבה אילת על ההזמנה.

"שלחן ערוך? במה השלחן ערוך?" היא חשבה, "בעוף ותפוחי אדמה? בממתקים? ואולי בעוגת שוקולד עם סכריות צבעוניות?"

יום שבת קדש - מה בכנפיו יביא?
שלחן ערוך בביתו של הרב חיים דוד הלוי...

לאחר סעודת השבת יצאה אילת לביתה של גילה, כשהיא לבושה בשמלה לבנה ולרגליה נעלי השבת המבריקות.
כאשר הגיעה אילת לשביל ההדסים, נשמעה לאזניה שירת הפיוטים המסתלסלת. כל-כך רצתה אילת לראות כבר את השלחן הערוך שספרה עליו גילה.
כשאילת פתחה את הדלת, היזה שקט בבית. המשפחה סימה לשיר. גם את הצליל העדין טיק, טיק, גלינג היא לא שמעה.
בתוך הבית ישבו כל בני המשפחה סביב שלחן השבת הערוך במטעמים. "רפאל, הבא לנו בבקשה את הקצור שלחן ערוך", בקש הרב מבנו.
"אבל השלחן הערוך כבר כאן", אמרה אילת.
"נכון, השלחן ערוך, המטעמים כבר מוכנים לכבוד שבת", חזקה הרבנית מרים, אמא של גילה. "אבל גם הספר שהביא רפאל, נקרא בשם 'קצור שלחן ערוך'".

הרב פתח את הספר.

"ב'קצור שלחן ערוך' ערוכות ומוכנות כבר ההלכות", הסביר הרב. "אם לומדים אותן, יודעים מיד איך צריך לנהג. אני לומד תורה וכותב הלכות כדי שאנשים יוכלו לדעת מה לעשות".
את יודעת, אילת, אמרה גילה, "אבא שלי כותב את ההלכות במכונת כתיבה".

"אז זהו הצליל העדין ששמעתי", התלהבה אילת טיק, טיק, גלינג זה צליל של מכונת כתיבה".

"אבל... מה זה בכלל 'הלכה'? היא שאלה.

"הלכה מוליכה אותנו בדרך התורה", ענה הרב. "מי שרוצה לדעת איך ללכת בדרך התורה, יכול לפתח את 'קצור שלחן ערוך' וללמד את ההלכות. התורה היא מקור החיים שלנו".

"אחותי הגדולה אמרה לי שכל הילדים בבית ספר לומדים מהספר הזה", נזכרה אילת.

"את רוצה להסתכל בו?" הגיש הרב לאילת את הספר.
אילת פתחה את הספר. היו בו הרבה מלים ואפלו לא תמונה אחת.
"אני לא רואה אף הלכה", היא אמרה.
הרב פתח את הספר בעמוד 154 והצביע על מלה שהיא הפירה - שבת.
"אני גם רואה אותיות שאני מכירה: אל"ף, בי"ת, גימ"ל, דל"ת ו-ה"א",
היא אמרה בהתרגשות.
"אני אקרא את הלכה ה"א", אמר הרב: "יהיה שלחנו ערוך ומפה פרוסה...
ויברך על היין... וירבה בפרות ובמגדים".
גם אנחנו עושים את ההלכה הזאת בבית שלנו", אמרה אילת בשמחה.
היא הביטה בדרך. הנה נדמה לה שההלכות הכתובות מושיטות לה יד
וקוראות לה: "אילת, בואי איתנו. נוליד אותך בדרך התורה המתוקה".

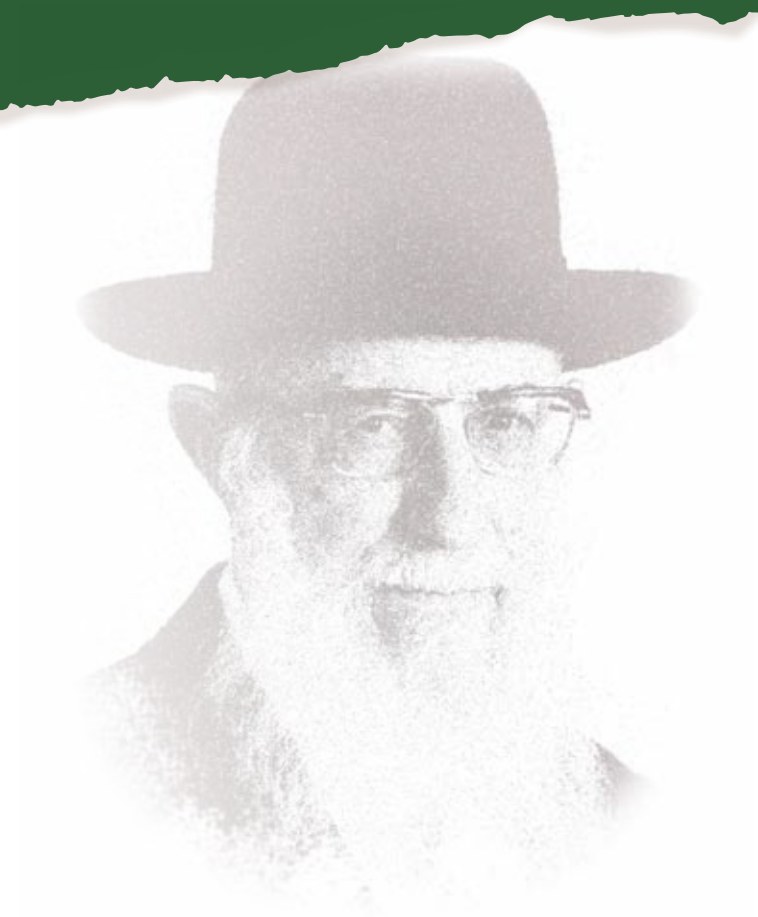
נספח

הסרט: "מורה לרבים"

לאור דמותו של הרב חיים דוד הלוי

צילום ביום ועריכה: אולפני אתרוג

כתב חידה: חיים אקשטיין

כתב החידה המלווה את הסרט:

האווהל שעל יד השוק של הבירה
הוא נוף ילדותו, ואפילו תמונה נשארה
מאחורי המקום בו תמצא כמעט כל קו
הוא התגורר בצפיפות והחל בתפקידו כרב
מציון - לכו לראשון לה, שם אפשר עדיין
לראות במקור החיים את בית הרב של עיר היין
מראשון, לעיר הראשונה, לנדיב מהשדרה
שם המשפחה גדלה וצמחה לתפארה
בית הכנסת שהוא משכן - הוא מקום התפילה
של רבה הראשי של העיר הגדולה
אל בית הספרים לכו ביד חזקה
שם, סביב שולחן ערוך, תסתיים ההרפתקה

תקציר עלילת הסרט:

שלושה נערים מקבלים כתב חידה על חייו של הרב חיים דוד הלוי.
הנערים יוצאים למסע מרתק במטרה לפענח את כתב החידה.
במסעם הם עוברים לאורך תחנות בחייו של הרב, פוגשים את בני משפחתו ותלמידיו
ומתוודעים לדמות של תלמיד חכם גדול, מנהיג, איש הלכה ובעל מידות.